

Dječje glazbene aktivnosti u Ždali

Mrazovac, Nina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:742750>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-30**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NINA MRAZOVAC

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI U ŽDALI

Završni rad

Pula, studeni 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

NINA MRAZOVAC

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI U ŽDALI

Završni rad

JMBAG: 0336000548, izvanredni student

Studijski smjer: Izvanredni preddiplomski stručni studij predškolskog odgoja

Predmet: Glazbena kultura

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Posebne pedagogije

Mentor: doc. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, studeni 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Nina Mrazovac, kandidat za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Nina Mrazovac, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Dječje glazbene aktivnosti u Ždali" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

UVOD	1
1. AKTIVNI GLAZBENI ŽIVOT U ŽDALI	2
1.1 Folklorna baština.....	2
1.2 Razvoj kulturne baštine u dječjem vrtiću i školi.....	6
2. GLAZBENI ODGOJ DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI	7
2.1 Umjetnički odgoj i razvoj ličnosti djeteta.....	8
2.2 Glazbeni odgoj predškolske djece u obitelji.....	9
3. GLAZBENE KOMPETENCIJE ODGOJITELJA	10
4. TRADICIJA U DJEČJIM AKTIVNOSTIMA	12
4.1 Dječji folklor.....	13
4.2 Značaj plesa za predškolce.....	14
5. DJEČJE IGRE S PJEVANJEM	16
6. PRIJENOS ZAVIČAJNE BAŠTINE DJECI	18
6.1 Zbog čega je za djecu važna zavičajna baština.....	18
7. DJEČJE UPOZNAVANJE FOLKLORA	19
8. ŽUPANIJSKA SMOTRA DJEČJEG FOLKLORNOG STVARALAŠTVA	22
9. GODIŠNJI PROGRAM GLAZBENIH NASTUPA U DJEČJEM VRTIĆU “BAMBI” ŽDALA	24
10. SVEČANOSTI NA KOJIMA SU SUDJELOVALA DJECA IZ DJEČJEG VRTIĆA “BAMBI” ŽDALA	30
11. OBILJEŽAVANJE VAŽNIH DATUMA	35
11.1. Valentinovo	35
11.2 Maškare.....	36

11.3 Majčin dan.....	37
11.4 Dan očeva.....	38
11.5 Dan zahvalnosti za plodove zemlje.....	39
11.6 Dani kruha.....	40
11.7 Blagdan sv. Nikole.....	41
11.8 Božićna priredba.....	42
12. DJEČJI VRTIĆ “BAMBI” I PREKOGRANIČNA SURADNJA.....	44
13. ZAKLJUČAK.....	45
14. LITERATURA.....	46
15. PRILOZI.....	48
SAŽETAK.....	49
SUMMARY.....	50

UVOD

U Prekodravlju, idiličnom kutku ravničarske Lijepe naše, koje s jedne strane međi rijeka Drava, a s druge granica s Republikom Mađarskom, smjestilo se selo Ždala. Ovaj dio Hrvatske poznat je po naivnom slikarstvu i svjetski poznatom slikaru Ivanu Večenaju. Kraj je također poznat i cijenjen po marljivim i skrbnim ljudima koji se bave pretežito ratarstvom i stočarstvom. No, osim teškoga fizičkog rada, stanovništvo od davnina nalazi dovoljno vremena za igru, veselje, pjesmu i tamburu. Pjevalo se i fućkalo na svakom koraku i u svakoj prilici. Pjevalo se tako i kada se žela pšenica i kada se brao grah, uvijek i na svakom mjestu. Mladići bi svake večeri, osim petkom i u vrijeme korizme, idući po ulici pjevali, a kada bi obišli sve ulice, stali bi na križanju kod crkve i ondje bi, oko ponoći, otpjevali još jednu pjesmu prije nego što bi se razišli svojim kućama. Veliku ulogu u odgoju i učenju sviranja u Prekodravlju imali su mjesni učitelji, kantori i svećenici. Oni su bili ti koji su okupljali glazbenike, učili ih i brinuli se o njihovu djelovanju. Najprije se to događalo u sklopu crkve i škole, za vrijeme crkvenih i školskih svečanosti te društvenih obljetnica, a poslije su se pojedini glazbenici udruživali i osnivali društva kako bi svirali na svadbama, zabavama, veselicama i u drugim prigodama.

Glazbeni običaji u Ždali po mnogo se čemu razlikuju od cjelokupne podravske glazbe i folkloru zbog mađarskog jezika koji se i danas govori u selu. Svi ti glazbeni običaji nastoje se sačuvati i prenijeti na mlađe generacije i stoga pjevanje i plesanje svake godine bivaju uvršteni u program dječjeg vrtića i škole. Svaki državni praznik i crkveni blagdan obilježava se prigodnim glazbenim programom koji izvode djeca iz dječjeg vrtića – od najmlađih do predškolaca.

“Sretna sam što sam baš ovdje. Moja Ždala, u srce zaključana. Zbog ljudi, veselih čardaša, prijatelja. Cilj ove knjige je i pouka:

Da se ne zaborave narodni običaji praćeni glazbom, pjevanjem i plesom, a ostavljam je djeci djece naše, kako bi je nakon onih godina kada nas jednom ne bude, mogli kao priču ispričati sinovima i kćerima. I možda će se negdje u nekom stanu u

dalekom gradu jedno dijete čuditi da je postojalo takvo mjesto, u kojem su ljudi tako jako voljeli pjevati i plesati kao što se i mi danas često čudimo pričama odraslih. I neka se zna da se ovdje pjevaju najljepše pjesme u čitavom Prekodravlju.” (Tišljarić, 1995:11-12).

1. AKTIVNI GLAZBENI ŽIVOT U ŽDALI

Naoko grubi prekodravski seljak, sa žuljevitim tvrdim rukama, uvijek je bio i emotivna duša, odsjaj melankolične pridravske Panonije. Tu se pjevuši i tijekom najtežih ratarskih i stočarskih poslova, a u blagdanskim danima i večerima organiziraju se zabave i privatne veselice koje su bremenite pomodnom glazbom i nostalgичnom narodnom podravskom glazbom. Anonimni seoski genij je u Prekodravlju stvarao nezaboravne note protkane najdubljim osjećajima i veselim raspojasanim taktovima. Kao i u drugim dijelovima gornje hrvatske Podravine, pa i u međimurskim popijevkama punim melankoličnih molova, prekodravska narodna pjesma dobiva svoje poznate autore, glazbene sastave i zborove tek u 20. stoljeću. U Prekodravlju je oduvijek bilo mnogo glazbenih sastava i zborova jer je hrvatski narod u tim krajevima osobito prožet glazbom i plesom. (Ištvan, 2015:7)

1.1 Folklorna baština

Iako je prostorno to mali predio Hrvatske, Prekodravlje je dalo značajan broj samostalnih glazbenika od kojih mnogi potječu iz mjesta Ždala. Oni su nastupali u raznoraznim društvima, sastavima, bendovima, grupama ili kako su ih već nazivali. O nekim glazbenicima i sastavima postoji manje, a o nekima više podataka.

U cijelom Prekodravlju posebno se njeguje folklor. Folklor sela Ždala u mnogočemu se razlikuje od cjelokupnoga podravskog folkloru zbog mađarskog jezika na kojemu je nastao, a koji se i danas rabi u tom pograničnom mjestu. Osim jezika, za ždalski je folklor karakteristična i nošnja koja se razlikuje od ostalih podravskih nošnji. Njegujući materinski hrvatski i mađarski jezik, pjesme i plesovi su i na hrvatskom i na mađarskom

jeziku. Slušajući ih, s jedne strane opažamo njihovu nostalgичnost, osjećajnost i dubinu, a s druge njihovu temperamentnost, vedrinu i polet. Pjesme ždalskog folklorista istodobno su dirljive i vesele. Sviraju se i pjevaju ovisno o događajima, raspoloženju ili prigodi. Svakom je događaju posvećena pjesma, i na hrvatskom i na mađarskom jeziku.

Slika 1. Ples u mađarskoj nošnji (Izvor: Privatna arhiva Zabjan)

Jedna od pjesama na mađarskom jeziku u kojoj se spominje ime mjesta Ždala i ova je ljubavna pjesma:

A Zsdálai kertek alatt

*A Zsdálai kertek alatt
jaj de nagy a hó
Ara szoktam lovagóni
ledobot a ló.*

Pokraj ždalskih vrtova

*Pokraj ždalskih vrtova
veliki je snijeg.
Onuda sam jahao
zbacio me konj.*

*Kitőretem a job karomat
mive babámat karótam.
Fáj, a fáj, a faj a szivem
érted angyalom.*

*A Zsdálai kertek alatt
végig homokos,
gyertek lányok vesűnk bele
szerelem magot.*

*Vesűnk bele len magot
a szeretőm itt hagyot.
Fáj, a fáj, a fáj, a szivem
érted angyalom.*

*A Zsdálai kertek alatt
vegig fol a vízteče.*

*Nemeny arra kisangyalom
mer elvisz a víz,
ha el visz is nem bánom
csak szivembű sajnálom.*

*Fáj, a fáj, a fáj, a szivem
érted meghalok.*

(Tišljarić, 1995:96-97)

*Slomio sam desnu ruku
s kojom grlim svoju dragu.
Boli, boli srce moje
za tobom anđele.*

*Pokraj ždalskih vrtova
pjeskovito je,
dođite djevojke da zasadimo
sjeme ljubavi.*

*Posadimo sjeme lana
draga me je ostavila.
Boli me, boli me srce
za tobom anđele.*

*Pokraj ždalskih vrtova
voda do kraja.*

*Ne idi tamo, moj anđele
odnijet će te voda,
ako te odnese vječno
ću tugovat ja.*

*Boli me, boli me srce
za tobom umirem.*

(Zabjan, slobodan prijevod)

Folklorna tradicija i dalje živi u djelovanju KUD-a Ždala. Posljednji u nizu prikaza običaja i tradicijskog blaga prekodravskog kraja priređen je u Koprivnici u dvorani "Domoljub" na humanitarnom koncertu Lige protiv raka Koprivničko-križevačke županije. Na cjelovečernjem koncertu pod nazivom "Prekodravlje tak pleše i popeva" koprivničkoj su se publici predstavili i članovi KUD-a Ždala i osvojili prvo mjesto. Na smotri izvornog folklora u Karlovcu dobili su potvrdu svojih nastojanja da folklornu baštinu svoga kraja otmu od zaborava i sačuvaju za buduće generacije. (Ištvan, 2015:45)

Repertoar KUD-a Ždala razlikuje se od repertoara ostalih društava u Podravini, ali i u Prekodravlju, jer se na njemu uglavnom nalaze mađarski čardaš plesovi poput:

- "Hogy a csibe hogy" (u prijevodu: "Pošto pile")
- "Ripigot-ropogot" (u prijevodu: "Pucketanje")
- "Kerezd meg a tüt" (u prijevodu: "Potraži iglu")
- "Rece-rece" (nema značenja)
- "Piros csizmát visel a babám" (u prijevodu: "Moja mala nosi čizmice")
- "Halász legény" (u prijevodu: "Ribič")
- "Ritka buza-ritka árpa" (u prijevodu: "Rijetko žito i ječam")
- "Söprütánc" (u prijevodu: "Ples s metlom").

Od pjesama koje su također na mađarskom jeziku KUD izvodi:

- "Az a szép (u prijevodu: "Lijepo je")
- "A Zsdálai kertek alat (u prijevodu: "Ispod ždalskih vrtova")
- "Házunk előtt mennek a huszaárok (u prijevodu: "Ispred kuće vitezovi prolaze")
- "Egy kis lány barna lány (u prijevodu: "Djevojka sa smeđom kosom")
- "Széna vagy szalma szál (u prijevodu: "Sjeno ili slama")
- "Kukorékol a kis kakas (u prijevodu: "Kukuriče pjetlić mali")
- "Szépen süt a holdvilág (u prijevodu: "Mjesečina"). (Ištvan, 2015:69-70)

1.2 Razvoj kulturne baštine u dječjem vrtiću i školi

Vrlo važnu ulogu i veliki utjecaj na razvoj prekodravskoga glazbenog života imale su škola i crkva, ali i ostala društva koja djeluju na ovom području, poput vatrogasnih društava i narodnih čitaonica. Osim kod kuće, djeca su pjevati i svirati učila u školi i crkvi.

U početku su školski i crkveni zborovi bili jedno, poslije su se neki razdvojili ili su pak formirani neki treći pri kulturno-umjetničkim društvima, ali im je svima ostalo zajedničko poslanje, a to je sačuvati i promovirati glazbenu baštinu ovog kraja. (Ištvan, 2015:79)

Kako bi se sačuvala kulturna tradicija u sklopu Područne škole Ždala osnovan je Mali zbor koji, kao izvannastavnu aktivnost, već tridesetak godina vodi učiteljica Žuža Zabjan. Za to je vrijeme kroz zbor prošlo dvjestotinjak djece od prvog do četvrtog razreda. Članovi zbora redovito nastupaju na školskim priredbama, a nastupili su i na 35. Glazbenim svečanostima mladeži koprivničke Podravine 2005. godine.

U sklopu škole djeluje i dječja folklorna skupina koju također već dvadesetak godina vodi učiteljica Žuža Zabjan. Od 1997. u sklopu školske igraonice vodi tu folklornu skupinu naziva "Tánc-csoport" (u prijevodu: "Plesna grupa") koja pjeva na mađarskom jeziku. Na repertoaru su im pjesme i plesovi koje su naučili od starijih članova KUD-a Ždala. Od 2010. godine u zbor i folklornu skupinu uključena su i djeca predškolske dobi iz odgojne ustanove "Bambi" Ždala. (Ištvan, 2015:97)

Slika 2. Djeca u mađarskoj nošnji (Izvor: Privatna arhiva PŠ Ždala)

2. GLAZBENI ODGOJ DJETETA PREDŠKOLSKE DOBI

Umjetnički odgoj u predškolskoj dobi nije sam sebi svrhom jer ni u obitelji-domu (osim u rijetkim slučajevima), ni u dječjim vrtićima ne odgajamo male umjetnike pjevače, plesače, glumce, slikare, kipare i dr., već umjetnički odgoj pridonosi svestranom razvoju djeteta i formira njegovu ličnost.

Iako su o tome može li se s umjetničkim odgojem početi već u predškolsko doba postojala različita mišljenja – danas se to postavlja kao zahtjev bez kojega odgoj, prema općem odgojnom cilju, ne bi bio pravilan ni svestran. Na taj zaključak navode i sama djeca svojim velikim interesom za umjetničkim djelima koja im pružaju snažne doživljaje, razvijaju u njima različite osjećaje i potiču ih na vlastito stvaralačko istraživanje.

Za dijete predškolske dobi, osobito ono mlađe, između tri i četiri godine, “lijepo” je sve što se sjaji, okreće i u žarkim je bojama. “Lijepo” je i sve što ga veseli, zadovoljava

njegove interese i potrebe, sve što voli, što se mijenja i što ga iznenađuje. Sve to budi u njemu snažne, radosne osjećaje.

Riječ "lijepo" dijete često izgovara, ali značenje te riječi u mnogočemu se razlikuje od značenja koje taj pridjev ima za odrasle. Kao što se i odrasli uvijek ne slažu u ocjenjivanju "lijepoga", bilo u umjetnosti bilo u okolini, što ovisi o mnogo različitih uvjeta, primjerice o sredini u kojoj čovjek živi, sklonostima, sposobnostima, obrazovanju, odgoju, poslu i sličnom. Već kod predškolske djece zapažamo velike pojedinačne razlike u prilaženju "lijepome" i njegovu ocjenjivanju, kao i u interesima ili u želji da se nešto lijepo izradi ili doživi.

Iako je dijete u predškolskoj dobi tjelesno i društveno dovoljno razvijeno, moramo ga upućivati, učiti i voditi da svijet oko sebe gleda, a ne samo da ga vidi, da sluša, a ne samo da čuje. Iako dijete predškolske dobi za to još uvijek nije dovoljno umno razvijeno, ono može snažno doživjeti neko umjetničko djelo i dugo ga pamtiti.

2.1 Umjetnički odgoj i razvoj ličnosti djeteta

Umjetnički odgoj vrlo je važan u razvoju ličnosti, zato mu i pridajemo veliku pozornost. Upoznavanje djeteta s umjetničkim djelima ne bi smjelo služiti samo za užitak i zabavu. Izboru umjetničkih djela, na čijem temelju želimo odgajati dijete, mora se pristupiti s velikom pažnjom i odgovornosti. Pri tome je potrebno obratiti pozornost na neke osnovne zahtjeve:

- da poznajemo umni razvoj djeteta
- da poznajemo njegove interese i sposobnosti shvaćanja i doživljavanja
- da sadržaji budu odgojni i izraženi najvišom umjetničkom kvalitetom.

Želimo li postići da dijete uopće pokaže zanimanje za jednu ili više vrsta umjetnosti, potrebno je s umjetničkim odgojem početi u predškolskoj dobi, a po mogućnosti i prije.

Glazba je najmasovnija umjetnost, ne samo po broju onih koji je stvaraju nego i po broju onih koji je izvode ili su samo njezini poklonici. Na različite je načine pristupačna svima, pa je može doživjeti i onaj koji joj je samo sklon, a da pri tom ne mora biti nadaren ili imati neko posebno glazbeno obrazovanje.

Što je glazba? Odgovora i definicija ima bezbroj, ali najčešće se čuje ova: glazba je umjetnost koja tonovima izražava ljudske osjećaje, misli i doživljaje.

2.2 Glazbeni odgoj predškolske djece u obitelji

Predškolsko dijete svakoga dana može doći u doticaj s glazbom u obitelji, slušajući je u svojoj okolini zahvaljujući starijima ili je može čuti od djece u dječjem vrtiću, ako ga pohađa.

Danas gotovo da nema obitelji koja u kući nema radio, *CD-player* ili televizor. Neki imaju kod kuće i instrumente, na kojima sviraju odrasli. To mogu biti harmonika, klavijature, gitara, tamburica, violina, a ponekad i glasovir ili neki puhački instrument.

Predškolsko dijete pokazuje veliki interes za glazbu, želi u njoj sudjelovati i pokazati svoje sposobnosti. No, ono se uglavnom mora prilagoditi željama i ukusu odraslih, koji može biti vrlo raznolik. Jedni vole narodnu glazbu, drugi zabavnu, a treći ozbiljnu glazbu. Jedni rado slušaju samo pjevače, drugi svirače različitih sastava. Odrasli biraju, a dijete sluša i prima ono što mu se nudi. Mnogo toga zapamti, ali ne razumije. Radoznalo je, željno znanja i novih iskustava, pa zato i mnogo pita. Sreća je ako nailazi na razumijevanje odraslih i dobije pravilne i njegovu shvaćanju pristupačne odgovore.

(<http://www.savjetnica.com/glazbeni-odgoj-djeteta/>)

3. GLAZBENE KOMPETENCIJE ODGOJITELJA

Novi pogled na profesiju odgojitelja tu profesiju određuje kao dinamičnu, složenu, trajnog procesa, temeljenu na kontinuiranom profesionalnom razvoju te stalnom stručnom usavršavanju. To je odgovorna profesija temeljena na kreativnim istraživanjima i osobnoj prosudbi. Sve je to obaveza same profesije koja proizlazi iz profesionalne etike i odgovornosti svakoga tko izabere odgojiteljski poziv. U posljednjih nekoliko godina javlja se niz društvenih promjena, promjena znanstvenih paradigama, posebno pedagoških, koje se temelje na dječjim pravima, kulturno uvjetovanim utjecajima okoline, novim spoznajama o djetetovu razvoju u najranijem životnom razdoblju te značaju tog razdoblja za daljnji razvoj pojedinca i društva u cjelini. Kvaliteta obrazovanja i kompetentnost odgojitelja ključni su čimbenici za poboljšanje odgojno-obrazovnih postignuća, a time i za stvaranje kulture predškolske ustanove.

“Ključne kompetencije koje bi odgajatelji trebali steći u svom obrazovanju definiraju se s pomoću tri opće kategorije:

- rad s informacijama, tehnologijom i znanjem
- rad s ljudima te
- rad u zajednici i za zajednicu.” (Vizek Vidović, 2009:22)

“Uloga i značaj kompetencije odgojitelja dovodi ga do svjesnosti svoje uloge, a to su: promatranje procesa učenja kao oblik suradnje, grade strukturu od koje se sastoji djetetovo učenje i njegov identitet, trebali bi sebe percipirati kao timske igrače u ostvarivanju ciljeva čime se postiže izgradnja društva, odgojitelj bi trebao djelovati na granici između radnih i obrazovnih institucija što pridonosi kulturnoj izgradnji samog odgojitelja a time i kulture ustanove. Stoga obrazovanje odgojitelja treba kao cilj imati težnju da obrazuje odgojitelja kao kritičkog intelektualca te mislećeg, reflektivnog praktičara. U današnjim kurikulumima predškolskih studija u Hrvatskoj, na kojima je uveden bolonjski sustav studiranja i koji su usklađeni s europskim principima kompetencija odgojitelja, izdvojiti ćemo glazbene kompetencije.” (Vizek Vidović, 2009:23)

a) "Instrumentalne opće glazbene kompetencije na učiteljskim i predškolskim studijima

- interpersonalne opće glazbene kompetencije
- sistemske opće glazbene kompetencije.

b) "Specifične glazbene kompetencije na učiteljskim i predškolskim studijima."
(Miočić, 2012:77)

"Prema navedenim glazbenim kompetencijama, odgojitelj bi razvijao odgovornost za osvještavanje vlastitih kapaciteta i potreba da se pokaže izvorna posvećenost razvoju svojih kapaciteta. Pod time se podrazumijeva kontinuirano profesionalno učenje odgojitelja za vlastitim kompetencijama kao i za glazbenim kompetencijama. Pretpostavlja se da bi odgojitelj trebao biti sposoban uvidjeti svoje glazbene sposobnosti, baš kao i svoje nedostatke u glazbenom znanju i vještinama, definirati svoje neznanje i rješavati problem tako da nadogradi i obogati svoja glazbena znanja. Tada bi kroz svakodnevne aktivnosti glazba bila prisutna u dječjem vrtiću, a odgojitelj bi njegovao proces cjeloživotnog učenja o glazbi." (Miočić, 2012:77)

"Umjetničkim sadržajima odgojitelj prenosi svoja glazbena znanja i vještine u radu s djecom i time obogaćuje kulturu predškolske ustanove i društva, a ujedno pridonosi i svojoj osobnoj kulturi življenja." (Miočić, 2012:78)

4. TRADICIJA U DJEČJIM AKTIVNOSTIMA

Usmenu predaju običaja (s generacije na generaciju), znanja i vještina unutar jedne homogene ljudske zajednice nazivamo tradicija. Pod tim nazivom podrazumijeva se kontinuiran i dugotrajan način ponašanja, oblikovan mjestom (geografsko-klimatskim uvjetima), poviješću, vjerom i kontekstom. Tradicijska kultura oduvijek se nadograđivala prirodnim putem iz naraštaja u naraštaj, ali su pri tom zadržane sve bitne značajke duhovnosti ljudi određenog kraja. Tradicijska kultura dijeli se na materijalnu i nematerijalnu.

U materijalnu kulturu ubraja se sve što čovjek stvara svojim vlastitim rukama od bilo kojeg materijala. Na primjer, narodna nošnja ili čipka.

U nematerijalnu kulturu ubrajaju se:

- ples, glazba, pjesma
- dječje igre
- razne druge vještine, umijeća i znanje.

“Tradicijski ples, pjesma, igra, glazba danas su najprivlačniji i najčešće korišteni i izvođeni dio tradicijske kulture. Oni se mogu održavati u kontekstu zabave, rekreacije, scenskog i javnog izvođenja ostvarivanja respektabilnih umjetničkih dostignuća. Primjereni su svim dobnim uzrastima djece. U svojoj suštini sadrže pozitivne i plemenite vrline, ostvaruju neka nova prijateljstva među djecom.” (Privatna arhiva DV „Bambi“)

“Kolo ili raspored plesača po kružnici pri čemu se svi međusobno drže za ruke, je najplemenitija pojava koja se jedino može vidjeti i osjetiti u svijetu folklor. Mnogi istraživači narodne umjetnosti naglašavali su tu snažnu sociološku dimenziju kola u kojem su svi bili jednaki i svi su mogli sudjelovati. Upravo to je i vrlo vrijedna supstanca folklor jer folklor je sazdan od različitosti. Njega su stvarali i dobri, i manje dobri plesači i pjevači, visoki i niski, crnokosi i plavokosi. Ta filozofija kola je, itekako, danas vrijedna jer, samo stajanje djece i držanje za ruke je jedna fascinantna pojava koja vrlo jasno

prikazuje spremnost sudionika na toleranciju, pripadnost, uvažavanje različitosti (prema spolovima), razvijanje osjećaja prema grupnom radu, a istovremeno smiruje i oplemenjuje dušu. To je dovoljan razlog da su kolo i tradicija značajnije zastupljeni u pedagoškom procesu.” (Privatna arhiva DV „Bambi“)

4.1 Dječji folklor

“Dječji folklor ima sve bitne elemente tradicijskog naslijeđa, a ujedno je mnogostruko koristan u radu s djecom. Dječji folklor su stvarala sama djeca (brojalice, rugalice) ili su odrasli stvarali za djecu (uspavanke), a pojedine običaje koji su izgubili značenje kod odraslih opstali su u dječjem svijetu (igre biranja).

U dječji folklor možemo uvrstiti:

- rugalice, brojalice, uspavanke, igre, dječje instrumente
- običaje sudjelovanja djece u vjerskim i svjetovnim blagdanima
- prigodne rekvizite i opremu
- narodnu nošnju i frizuru
- likovno stvaralaštvo i razna druga umijeća i materijalne tvorbe.” (Privatna arhiva DV „Bambi“)

Kada je autor Goran Knežević 1983. godine predstavio svoju koreografiju pod nazivom 'Na drvenom konjicu' kao primjer na koji način se dječji folklor može uspješno scenski oblikovati, a istovremeno promovirati pristup, dati djeci dječje, dječji folklor je doživio svoju scensku vrijednost. (Privatna arhiva DV „Bambi“)

Dječje tradicijsko ruho ili narodna nošnja također je ulazila u te okvire. Do sedme godine djeca su nosila košuljice izvezene vezom na rukavima i oko vrata. Djeca su tek poslije počela dobivati radnu odjeću, a potom i odjeću za svečane prilike koja se u nekim krajevima razlikovala od narodne nošnje odraslih, a negdje je zadržala

jednostavniji oblik odrasle nošnje ukrašene primjerenim motivima. Djevojčice su rijetko kad nosile marama ili neka pokrivala za glavu, a svako jutro bi im bake radile frizuru, čemu se pridavala posebna pozornost. Tijekom godine djeca su često sudjelovala u obredima za pojedine blagdane.

Iz svega navedenog, može se zaključiti da se iz hrvatske tradicijske kulture može koristiti obilje primjerene, korisne i estetski vrijedne građe u radu s djecom, ali obavezno usklađene s metodičkim kriterijima. Upravo su odgojne ustanove mjesta na kojima se treba formirati ispravan i pozitivan stav prema nasljeđu jer je to jedini pravi put u očuvanju kulturnog identiteta i nacionalne pripadnosti. A to će se postići jedino njegovom praktičnom primjenom u radu s djecom.

4.2 Značaj plesa za predškolce

Ples je ritmičko pokretanje tijela prema ritmu glazbe, pojedinačno, u parovima ili u skupinama. Ples prati čovjeka od pamtivijeka, a još i crteži u spiljama pokazuju čovjeka kako pleše. U svojim počecima ples je bio motorička reakcija na određene emocije, na pojačano veselje, strah, žalost, ljubav ili mržnju. Motoričke reakcije na ta uzbuđenja bili su živahni, iracionalni, ali vrlo izraženi sljedovi pokreta, koji su višekratnim uzastopnim ponavljanjem poprimili određeni ritmički obrazac i pretvorili se u ples. (Privatna arhiva DV "Bambi").

Ples je aktivnost koju najčešće činimo kada smo sretni ili kada se zabavljamo. Djeca od najranijih dana obožavaju skakutati i izmišljati sebi svojstvene plesne pokrete. No, ples za djecu ne mora biti samo ugodna tjelesna aktivnost uz koju se zabavljaju, nego djeca mogu imati višestruku korist od plesnih pokreta. Ples utječe na osobni i društveni razvoj. Djeca će odlaskom na ples razviti radoznalost i želju za učenjem. Stručnjaci se slažu da djeca koja razviju želju za učenjem, uvijek imaju uspjeha u školovanju. Tako će imati priliku naučiti slušati naredbe i upute i učiti od drugih odraslih što će svakako pozitivno utjecati na kasniji razvoj njihova karaktera i osobnosti.

Ples je aktivnost koja će djeci pomoći u razvoju stabilnosti i motorike. S plesom će djeca naučiti kako pravilno skakati, kako održavati ravnotežu, skakutati, preskakati.

Ples je dio umjetnosti. Plešući, djeca imaju priliku istražiti svoju kreativnost, ali i naučiti koncepte glazbe i ritma. Sudjelovanjem u plesnim predstavama, djeca stječu samopouzdanje i vjeru u sebe da mogu nešto postići. (<http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/predskolci/zasto-je-ples-idealna-aktivnost-za-predskolce>)

5. DJEČJE IGRE S PJEVANJEM

Dječje igre s pjevanjem vrlo su zanimljiv, brojan i raznovrstan oblik dječjeg stvaralaštva, koje su zbog složenije izvorne strukture i sadržaja u odnosu na ostale igre bile češće u životu djece starijeg uzrasta. U igrama su najčešće sudjelovale djevojčice, a tek u novije vrijeme i dječaci stidljivo pronalaze razloge za tu igru. Igralo se obično u okolnostima kad se moglo okupiti više djece, npr. prije ili poslije škole, na pašnjacima, za vrijeme blagdana i drugih prigoda. Takve su igre zahtijevale od svih sudionika ponašanje zadano kontekstom sadržaja igre i istodobno izražavanje pokretom i pjesmom na određenom prostoru. (Knežević, 1993)

Time je u određenoj mjeri sputavana dječja individualnost, a to se posebno isticalo u skupnim igrama, u kojima su ritam pjesme i sadržaj igre obvezivali sudionike na svojevrsnu jednoobraznost ("Oj ptičice lastavice", "Savila se bijela loza vinova", "Kalo, kalilo" i dr.). Pojedine igre, uglavnom imitacijskog karaktera, omogućavale su i poticale kod manje djece određeno grupno ili pojedinačno stvaralaštvo koje se najčešće izražavalo pokretom ("Jelena je kruva pekla", "Tri guske bijele") i različitim pretvorbama (zeko, konj, paun i sl.). (Knežević, 1993)

Dječje igre s pjevanjem obuhvaćaju nekoliko vrsta igara raznovrsnih po svojim obilježjima kao što su:

- igre biranja
- igre pogađanja
- igre oponašanja
- igre pokreta i različitih improvizacija.

Sve to potvrđuje važnost pjesme u dječjem svijetu. Veći broj tih igara djeca su naučila u vrtiću, školi i u slobodno vrijeme koristila se njima, pri čemu su ih prilagodila

govornim i glazbenim značajkama svojega kraja. Zato danas imamo pojedine iste igre u različitim govornim i melodijskim varijantama.

Jedna od omiljenih igara s pjesmom koju i danas djeca u vrtiću rado igraju je:

BIRAJMO SI FRAJLICU (Podravina)

Birajmo si frajlicu, frajlicu.

Koja pije kavicu, kavicu.

Neka bude Marica, Marica.

Bog poživi frajlicu, frajlicu.

Koja pije kavicu, kavicu.

Djeca u kolu lagano koračaju ulijevo držeći se pri tom za prema dolje ispružene ruke. Kad otpjevaju stih: "Neka bude Marica" (ili neko drugo ime), imenovano dijete ulazi na sredinu kola. Na posljednja dva stiha djeca u kolu u šetnji nastave pljeskati, a dijete u sredini sve vrijeme stoji. Kad otpjevaju pjesmu do kraja, dijete se vraća natrag u krug i igra počinje ponovno. (Privatna arhiva DV "Bambi")

6. PRIJENOS ZAVIČAJNE BAŠTINE DJECI

Danas možemo slušati priče naših starih, koje su obilježavale tradicijske običaje. U novije vrijeme raste svijest o važnosti baštine za narod i njegov kulturni identitet. Osniva se sve više društava koja njeguju tradiciju, a sjećanja starih postaju sve aktualnija. Narodna kultura i običaji istražuju se kao pojave, simboli i mjesta identiteta te kao pomalo zaboravljena središta umjetničke kreativnosti.

6.1 Zbog čega je za djecu važna zavičajna baština

Odgoj i učenje ostvaruju se u socijalnom i kulturnom okruženju i u povezanosti s realnim životnim okolnostima konkretne odgojne sredine, odnosno ambijentalnim pristupom u izučavanju zavičajne povijesti i kulturne tradicijske baštine u lokalnoj zajednici tj. odgojnim ustanovama. Hrvati su se u samostalnoj državi našli pred složenim zadatkom duhovne obnove koja se mora temeljiti na bogatoj hrvatskoj kulturnoj tradiciji. U toj obnovi važno mjesto valja dati definiranju novoga odgojnog cilja i uopće stvaranja novoga predškolskog sustava. Posebice je važno i treba naglasiti okretanje prema svojem okruženju (zavičaju), njegovoj kulturi, baštini i tradiciji da bi djeca upoznala i zavoljela sredinu u kojoj žive, a potom i domovinu. Jedan od osnovnih društvenih, a time i pedagoških ciljeva upravo je poticanje i njegovanje ljubavi prema kraju, mjestu i njegovoj prošlosti kako bismo sigurnije gradili budućnost, razvijali nacionalni i kulturni identitet djece. (Privatna arhiva DV "Bambi")

7. DJEČJE UPOZNAVANJE FOLKLORA

Prva asocijacija, koju ljudi imaju na riječ folklor, narodni su plesovi uz glazbu (rjeđe bez nje) koje gledamo na pozornici ili plešemo u kulturno-umjetničkom društvu.

Aktivno bavljenje folklorom, uglavnom plesom i glazbom, potječe iz nostalgije urbaniziranih društava za izgubljenim prirodnim stanjem. (Wiesler, 2008)

“To primitivno, iskonsko, nabijeno emocijama, isijava snagu i zove na druženje bez posrednika. Zove sudruga, čovjeka jer potječe iz vremena kada pojedinac nije mogao živjeti sam. Život mu nije bio okružen tehničkim pomagalima, nego je veselje i tjeskobu rješavao isključivo u zajednici.” (Wiesler, 2008:100-101)

“Narodni ples je spona potrebna za razumijevanje i nastavljanje vlastite tradicije.” (Wiesler, 2008:122)

Folklorni ples izgubio je osnovni razlog postojanja, središnji događaj okupljanja zajednice i postao stilizirana varijanta izvučena iz konteksta, koja se prikazuje kao scenski izraz, uglavnom na pozornicama. Pojednostavnjenju, stilizaciji ili uljepšavanju utječe se uglavnom zbog želje za sviđanjem. Voditelji i koreografi folklornih plesova u traženju ispravnog uvijek će se naći pred dilemom: treba li gledateljstvu prikazati što više autentičnosti koja sa sobom najčešće nosi monotonost ravnu dosadi ili unijeti dinamiku, koja narušava karakter. (Wiesler, 2008) Dilemu obično rješavaju tako da izaberu program koji je poznatiji i zanimljiviji.

Postoje folklorne igraonice za djecu. U tim igraonicama igraju se igre s pjevanjem, plešu narodni plesovi i kola. Uz to, u njima se djecu kroz igru upoznaje s narodnim običajima, instrumentima i nošnjama pojedinih krajeva.

Igre s pjevanjem koje se s djecom igraju u folklornim igraonicama najčešće su djeci manje poznate igre. Naime, sva vrtićka djeca igraju se igara s pjevanjem, a djeca koja pohađaju folklornu igraonicu povećavaju svoj fond igara.

Djeca ne znaju da igre s pjevanjem kao što su “Miš mi je polje popasel” i “Ringe, ringe raja” spadaju u folklor, kao što znaju da se u folklor ubraja “Tko je moje guske krao”.

Djeca, kao i odrasli, nastupaju i predstavljaju se na pozornici izvodeći pjesme i plesove koje su marljivo uvježbavala.

Voditelji i odgojitelji, koji planiraju da djeca na pozornici pokažu što su radila na igraonici, tijekom godine s njima provode vrijeme na drugačiji način. Sve ovisi o načinu na koji će se odgojitelji postaviti. Folklor bi trebao biti učenje uz igru i zabavu.

Ali “djeca su prirodni plesači i ne treba ih učiti formalnim 'koracima'”. (Hansen, Kaufmann i Burke Walsh, 2001)

Na priredbama djeca mogu bez koreografije spontano otplesati svoju glazbenu igru. Ako imaju nošnje, to će uljepšati njihov nastup.

Važno je da djeca doznaju da su u takvim nošnjama nekada ljudi živjeli, pa tako i plesali i igrali se tih istih igara.

Djeca trebaju znati da su to čime se igraju tradicionalne stare vrijednosti i da su oni ti koji prenose dalje tu vrijednost svojih predaka. Dobro je da djeca znaju da su narodne pjesme, brojalice i igre s pjevanjem s kojima se svakodnevno susreću vrijedne, da se igraju vrijednih igara.

Vježbajući za nastupe, djeca u igraonicama često ne doživljavaju te sadržaje kao opuštajuću igru. Glazba i ples ih vesele, ali s tim su povezani zadaci savladavanja “gradiva”.

Ako se na folklor gleda kao na nastup pred publikom u kojem sve treba biti precizno i savršeno naučeno i napravljeno, djeca tada dobivaju osjećaj da su ono što trebaju naučiti komplicirani koraci i oblici. To je šteta jer istinski folklor to nije. U djeci treba razviti osjećaj zadovoljstva, veselja i samopouzdanja. (Knežević, 2005.).

Zato ne treba inzistirati na lijevoj ili desnoj nozi ili na koju stranu je okrenut koji dlan, u kojem smjeru se kreće kolo. To djeci nikad nije bilo bitno. Djeca će se možda držati za ruke tako da isprepletu prste sa susjedom, ako se toga dosjete.

Kako djeca postaju starija i odrastaju, počinju uviđati da je dobro ako se unaprijed dogovore na koju stranu će okrenuti dlan te koga uhvatiti za ruke i na koju stranu vrtjeti kolo da bi im bilo lakše. Kazivači (i zapisivači) narodnih plesova i igara s pjevanjem znaju da odrasli ljudi dok plešu u kolu nastavljaju tradiciju nekih davnih dogovora i običaja. Zato kad prepričavaju igre svog djetinjstva umeću i detalje o kojima nisu razmišljali prije nego što su krenuli u školu.

Ne bismo dobro postupili kad bismo od djece tražili nešto na što još nisu spremna. Ako uz to hvalimo djecu koja su usvojila ono što smo im rekli i pokazali, a ispravljamo djecu koja to još ne mogu, dobivamo neželjeno natjecanje među djecom.

Ima mnogo narodnih pjesama i igara koje su sačuvane u etnomuzikološkim knjigama, ali se više ne igraju među djecom. Njih mogu izvoditi folklorna društva ili se mogu obrađivati u igraonicama, ali ih izvoditi trebaju starija djeca. Vrtićkoj djeci može se objasniti da se radi o nekim starim pjesmama i običajima, ali od njih se ne treba očekivati da pjevaju pjesme koje zvuče strano običnom uhu. (Gospodnetić, 2015:307-310)

8. ŽUPANIJSKA SMOTRA DJEČJEG FOLKLORNOG STVARALAŠTVA

Suočeni smo s činjenicom da interes djece i mladih prema folkloru sve više kopni i da nažalost sadržaji sumnjivih društvenih i estetskih vrijednosti sve više zaokupljaju pažnju djece. Vrlo je teško u takvom okružju uspostaviti i održati folklorni sadržaj koji zahtijeva i njeguje brojne pozitivne vrijednosti i vrline:

- odgovornost
- odanost
- susretljivost
- pristojnost
- plesno-vokalnu i scensku izražajnost
- nacionalnu samosvijest.

Vodstva skupina ansambala u teškoj su situaciji jer je folklorna djelatnost iznimno skupa i može opstati jedino uz financijsku pomoć države. Folklor u svojoj suštini nije tržišni proizvod, što ne bi smio ni biti, a kako su donacije sve manje, prava je umješnost održati folklorni amaterizam na životu.

Svake godine u gradu Đurđevcu održava se smotra dječjeg folklor. Bira se folklorna građa primjerena dječjim mogućnostima – mlađa djeca izvode jednostavnije korake dječjeg folklor, dok starija djeca plešu složenije narodne plesove, sve uz pratnju tamburaških sastava. To cijeloj manifestaciji daje vjerodostojnost.

Na Đurđevačkoj smotri su nastupila i djeca iz dječjeg vrtića “Bambi” Ždala i to u dvije skupine. U kategoriji Dječje igre, scenska obrada i plesna izvedba dječjeg folklor (djeca od tri do šest godina) izvela su dvije točke:

- “Ringe, ringe raja”
- Pjesme i plesovi Podravine uz pratnju tradicijskih instrumenata.

Igru "Ringe, ringe raja" djeca su vrlo uživljeno i zanimljivo prezentirala. Izvedbu su pratila djeca na dječjim tradicijskim instrumentima što je cjelokupan scenski prizor učinilo vrlo efektivnim i vjerodostojnim.

Potom su starija djeca, a i mlađa, izvodila sljedeće plesove:

- "Igraj kolo"
- "Tri koraka"
- "Loza vinova"
- "Lepké és virág" (u prijevodu: "Leptir i cvijet")
- "Kaj se na leski zeleni"

U plesu "Igra kolo" sve se lijepo vidjelo jer su unutar kola plesala samo veća djeca. Ples "Tri koraka" izveden je na korektnim scenskim pozicijama, a nastup i mlađe i starije djece bio je uravnotežen. Jedino što se završni poklon, koji jedan izvođač najavljuje udarcem noge o pod, nije pokazao kao dobra zamisao jer se djeca rijetko kad uspiju usklađeno pokloniti. S djecom je bolje izbjegavati klasičan poklon. Bolje je rješenje da na kraju izvedbe rukom mahnu publici i zatim istrče s pozornice.

Pri izvođenju plesova, nastup starije djece pokazao je da se radi o scenski vrlo dobro educiranoj grupi. Tako su u igri "Kaj na leski zeleni" djeca bila raspoređena u dvije nasuprotne linije, a kretanje izvođača u njima bilo je geometrijski savršeno izvedeno. Takvu scensku urednost djeca su zadržala do kraja nastupa.

Za vrijeme izvođenja Ivanjske pjesme dječaci su preskakali preko "vatre". Djeca su bila dobro intonirana, lijepo su pjevala, točno su izvodila zadane pokrete te se pravilno ponašala na sceni. Koreografija se u vremenu lijepo dinamički nadograđivala. Osim tamburaške glazbe, na početku su se čuli i dječji instrumenti, što je dobro funkcioniralo uz dječje igre. I tempo svih igara bio je dobro pogođen. Nastup na smotri bio je cjelovit i uspješan pa su djeca osvojila drugo mjesto. (Privatna arhiva DV "Bambi")

9. GODIŠNJI PROGRAM GLAZBENIH NASTUPA U DJEČJEM VRTIĆU “BAMBI” ŽDALA

Slijedi prikaz primjera iz prakse i načina na koji odgojitelji prate kurikulum glazbenog odgoja. Pregledavanjem pedagoške dokumentacije odgojitelja utvrđeno je da nema konkretnih sastavnica kurikula. U pedagoškoj dokumentaciji pronađene su planirane i organizirane glazbene aktivnosti. Ovo su glazbeni sadržaji koje su odgojiteljice zapisale u svojim pedagoškim dnevnicima.

Odgojiteljice iz DV “Bambi” Ždala obrađuju:

- brojalice: “Eci, peci, pec”, “En ten tini”, “Iš’o medo u dućan”; brojalice uz pljeskanje: “En, den, dore, duboko je more”, “Iš’o medo u dućan”; sviranje ritma sa šušalicama, drvenim štapićima i trianglom; s djecom izrađuju dječje udaraljke (šuškalice); igru skrivača (prepoznavanje zvukova dječjih instrumenata, udaraljki)
- pjevanje pjesama: “Avanture maloga Juju”, “Zeko i potočić”, “Spavaj, mali Božiću”, “Jabučica”, “Kad si sretan”, “Da mi je biti sunce”; igre s pjevanjem: “Ringe, ringe raja”, “Ide maca oko tebe”, “Maca i dijete”; slušanje songova iz priče “Tri praščića”, slušanje hrvatskih narodnih uspavanki prije spavanja, slušanje songova iz božićne predstave “Radujte se narodi”
- slušanje klasične glazbe: A. Vivaldi: “Zima” i “Proljeće” iz “Četiri godišnja doba”
- slušanje glazbe za popodnevi odmor: “Water Therapy: Sounds of nature”, uspavanki “Moja mala sovića” i “Laku noć”
- slušanje i pjevanje božićnih i nikolinjskih pjesama: “Blistaj, blistaj, zvijezdo mala” i “Zvončići”
- ritmičko-govorne igre (stihovi s pokretima) “Kućica” i “Šumica”.

U mlađoj skupini, prema Pedagoškom dnevniku, koriste se sljedećim glazbenim sadržajima:

- pjevanjem poznatih dječjih pjesmica
- pjevanjem poznatih brojalica
- slušanjem i pjevanjem pjesama o svom mjestu i zavičaju
- slušanjem i pjevanjem božićnih pjesama
- slušanjem i pjevanjem rođendanskih pjesama (pjesmica kao što su “Vrapčić u zimi”, “Izgubljeno pile”, “Čvorak”, “Pekar”, “Kruška, jabuka, šljiva”, “Jabučica”, “Jesen”, “Raj se sad otvorio”, “Visom leteć”, “Draga sveta Lucija”, “Dođi sada ti”, “Visibaba mala”)
- pokretom uz glazbu (afrički bubnjevi, uz pjesmu “Maškare”), uz klasičnu glazbu (P. I. Čajkovski: iz “Orašara”, “Na seoskom dvorištu”)
- izradom udaraljki od bočica za vodu (šuškalice), sviranjem na izrađenim šuškalicama, sviranjem sa štapićima uz pjesmu “Mirno more”, dječjim plesnim improvizacijama uz glazbu
- igrama s pjevanjem (“U Zagrebu je kućica”, “Koka i pilići”, “Raste mrkva”, igrama u kolu “Mlin”, “Čvorak”), igrama s pjevanjem uz pokret (“Naokolo šalata”, “Igra kolo”)
- igrama uz glazbu – glazbene sjedalice, brojalica “Cinci linci”, logoritmičkim igrama uz pokret (“U šumici”, “Pupoljak mali”, “Baka čisti mrkvicu”, “Bi, ba bučicu”)
- slušanjem raznovrsnih šumova i zvukova iz prirode (kiša, voda, grmljavina).

U srednje starijoj skupini glazbenim sadržajima pristupaju na sljedeće načine:

- upoznavanjem instrumenata (gitara, klarinet, harmonika, sintesajzer)
- slagalicama instrumenata (igra memorije)
- instrumentima iz različitih zemalja i zastavama zemalja iz kojih dolaze
- križaljka s instrumentima (igra slovima, matematička igra)
- glazbenom igrom na računalu (“Čarobna frula”)
- igrom sa svijetlim i tamnim tonovima

- pjevanjem ljestvice (igra za razvoj slušnog prepoznavanja dubokih i visokih tonova)
- umjetničkim promatranjem i slušanjem, slušanjem klasične glazbe iz crtanog filma "Fantazija" i "Fantazija 2000" Walta Disneyja
- suradnjom s roditeljima: tako je jedan roditelj predstavio trubu i na njoj odsvirao pjesmu W. A. Mozarta: "Blistaj, blistaj zvijezdo mala" i skladbu "Mala noćna muzika")
- slušanjem uspavanki za vrijeme spavanja (hrvatske narodne uspavanke)
- slušanjem klasične glazbe: A. Vivaldi: "Četiri godišnja doba".

Glazbu su istraživali na sljedeće načine:

- izradom udaraljki (kišno drvo, šuškalice, bubnjevi), igrom skrivača s izrađenim udaraljka, izradom glazbenog kutića
- izradom glazbenog zida (sve vrste udaraljki zavežu se za špagu, a zatim se izradi drveni okvir)
- slikanjem uz glazbu, ritmičkom pratnjom pjesme "Blistaj, blistaj zvijezdo mala"
- plesom u ritmu afričkih bubnjeva (priprema za maškare), bojenjem uz glazbu, koreografijom uz pjesmu ("Padaj tiha kišo", "Indijska pjesma")
- pjevanjem božićnih pjesama, pjevanjem pjesama ("Pekar", "Jabučica crvena", "Snjegović", "Pjesma o vodi", "Čemu služi mama, čemu služi tata", "Mi smo mali ali ćemo znati okoliš zaštititi"), slušanjem i pjevanjem pjesama: "Ja nosim lampicu svoju", "Raj se sad otvorio", "Vrapčići zimi", "Zima", "Boc, boc iglicama", "Kad si sretan".

U starijoj skupini obrađuju se ovi glazbeni sadržaji:

- slušanje klasične glazbe (W. A. Mozart: "Mala noćna muzika")
- likovno izražavanje uz klasičnu glazbu
- slušno prepoznavanje zvukova glazbenih instrumenata

- imenovanje glazbala prema slikama instrumenata (igra memorije)
- upoznavanje dubokih i visokih tonova uz pokret
- vježbe slušanja za razvoj osjećaja ritma
- glazbene igre kao glazbeni instrument: brojalica-dirigent-izrada instrumenata, punjenje boce vodom te sviranjem po bocama i prepoznavanje dubokih i visokih tonova
- razvijanje motorike prilikom sviranja po bocama palicama
- slušanje dječjih pjesmica, slušno prepoznavanje poznatih pjesama prema melodiji
- pjevanje pjesama (“Veselo mi plovimo”, “Do, re, mi...”).

Tijekom obilježavanja Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, sve odgojne skupine sudjeluju u predstavi uz pjesmu s pokretom “Pekar”.

Tijekom obilježavanja Dana jabuke sve odgojne skupine sudjeluju u predstavi uz pjesmu s pokretom “Jabučica crvena”.

Za blagdan sv. Nikole odgojitelji pripremaju predstavu za roditelje i djecu pod nazivom “Sveti Niko” kada pjevaju pjesme “Raj se otvorio” i “Darove nam Niko daj”.

Za božićni blagoslov djeca sudjeluju u predstavi “Mala štalica” u kojoj izvode stihove uz pokret.

Maškare se također obilježavaju pjesmom i plesom uz afričku glazbu bubnjeva, sa šušalicama koje djeca sama izrađuju.

Prostor vrtića, dnevne sobe, hodnici i blagovaonica ispunjeni su glazbenim sadržajima, crtežima kao i instrumentima na kojima djeca mogu proizvesti zvukove kad prođu pokraj njih. Prostorno okruženje ispunjeno glazbenim sadržajima poticajno djeluje u stvaranju glazbene dimenzije vrtićke kulture.

Primjeri iz prakse pokazuju nam u kojoj mjeri odgojiteljice provode glazbeni odgoj u svom radu te govori o stvaranju i vrednovanju glazbe kao dijela kulture koja je važna u

razvoju i za razvoj djece. Implementirani glazbeni sadržaji prema godišnjem kalendaru prilikom predstava i nastupa oplemenjuju kulturna događanja u dječjem vrtiću "Bambi" u Ždali, time obogaćujući kulturu predškolske ustanove.

Prilikom planiranja i realiziranja glazbenih aktivnosti i sadržaja, odgajatelj sam određuje koje će glazbene aktivnosti uključiti u program planiranja poticajnih aktivnosti.

Odgajatelji koriste konkretne glazbene sadržaje koji nisu jasno razrađeni i nisu jasno postavljeni prema sastavnicama kurikuluma. Navedeni glazbeni sadržaji govore nam na koji način odgajatelj promišlja o dječjim glazbenim sposobnostima prilikom izvođenja određenih glazbenih aktivnosti.

Vrlo je važno i da odgajatelj ima razvijenu svijest o vlastitim kompetencijama. Takvim promišljanjima on će biti svjestan svojih neznanja i nedostataka (konkretno se misli na glazbene kompetencije) i pokazat će svoju odgovornost tako što će se konstantno usavršavati. Odgajateljima bi umnogome pomoglo kada bi za sva umjetnička područja, pa tako i za glazbeni odgoj, u Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolsko razdoblje bile jasno postavljene odgojno-obrazovne vrijednosti.

Odgajatelji bi razvijali svijest za promišljanje, organiziranje, planiranje i realiziranje glazbenog odgoja u dječjem vrtiću, bili bi osviješteni o velikom značaju glazbenog odgoja za cjelovit odgoj, a istodobno bi se stvarala prepoznatljiva kultura pojedinačne predškolske ustanove.

U nacionalnom okvirnom kurikulumu u Hrvatskoj, donesenom 2011. godine, stoji kako umjetnička djela i stvaralačke aktivnosti pridonose oblikovanju identiteta djeteta i učenika, jačanju njihova integriteta i samopoštovanja te stvaranju kulturne svijesti. Odgoj i obrazovanje za umjetnost stvara kreativne pojedince koji aktivno sudjeluju u oblikovanju svoje neposredne kulture. Odgoj pomoću umjetnosti i za umjetnost bitno pridonosi oblikovanju osobnih, društvenih i kulturnih uvjerenja te stvaranju osobnog, društvenog i nacionalnoga kulturnog identiteta.

Međutim, u Nacionalnom okvirnom kurikulumu u Hrvatskoj za rani i predškolski odgoj i obrazovanje nedostaju temeljne odrednice kurikuluma za pojedina područja, pa

tako i za umjetničko područje u koje je uvršten i glazbeni odgoj. Nema jasno postavljenih i razrađenih ciljeva i načela umjetničkog odgoja. Time se odgojiteljima daje velika sloboda u stvaranju kurikuluma. Međutim, ako odgojitelj nije dovoljno stručan i kompetentan, posebno za glazbeno područje, doći će do nestručnog izvođenja glazbenih aktivnosti ili izbjegavanja glazbenog odgoja u njihovu radu.

Prema humanističkom pristupu predškolskog odgoja, koji je prisutan u dječjim vrtićima, odgojitelj bi trebao praćenjem i bilježenjem dječjih potreba, interesa i mogućnosti, prema razvojnim područjima djetetova interesa organizirati, planirati i realizirati ciljeve glazbenog odgoja.

U određivanju, stvaranju i vrednovanju kulture dječjeg vrtića, vrlo su važne stručne kompetencije odgojitelja prilikom planiranja i realiziranja umjetničkih aktivnosti i sadržaja. Time bi odgojitelji bili više osviješteni o važnosti glazbenog odgoja za djetetov cjeloviti razvoj, poboljšali bi svoja vlastita znanja i vještine za izvođenje glazbene aktivnosti, čime bi se stvorilo prirodno i pozitivno ozračje koje bi ujedno pridonijelo stvaranju prepoznatljivoga kulturnog identiteta predškolske ustanove. (Arhiva DV "Bambi")

10. SVEČANOSTI NA KOJIMA SU SUDJELOVALA DJECA IZ DJEČJEG VRTIĆA “BAMBI” ŽDALA

Svake godine u gradu Koprivnica održavaju se Glazbene svečanosti na kojima sudjeluju djeca iz dječjeg vrtića “Bambi” Ždala. Osnovna obilježja Glazbenih svečanosti kao manifestacije glazbenog i plesnog stvaralaštva mladih su:

- razvijanje glazbene kulture mladih
- poticanje aktivnog bavljenja glazbom i kreativnog odnosa prema njoj
- afirmiranje reproduktivnog glazbenog stvaralaštva mladih
- prikazivanje najvrjednijih ostvarenja rada unutar pojedinih odgojnih ustanova
- poticanje domaćeg glazbenog stvaralaštva
- vrednovanje i isticanje primjernih rezultata ansambala i njihovih voditelja.

Folklorna grupa dječjeg vrtića “Bambi” iz Ždale svake godine sudjeluje na tim svečanostima izvedeći pjesme i plesove na hrvatskom i mađarskom jeziku. Između ostalog, izvode sljedeće pjesme i plesovi:

- “Sadila sam bosiljak”
- “Klinček stoji pod oblokom”
- “Postajale cure oko stola”
- “Šeće nam se lepa Mara”
- “Mi smo djeca malena”
- “Preko Drave”
- “Sjedi Ćiro na vrh slame”
- “Ja sam crni ja”
- “Seljančice malena”
- “Brala sam žito i pšenicu”
- “Sopru tanc” (u prijevodu: “Ples s metlom”)

- “Hogy a csibe” (u prijevodu: “Pošto pile”)
- “Mokuska” (u prijevodu: “Vjeverica”)
- “Az a szep” (u prijevodu: “Lijepo je”).

WWW.MAMALISA.COM MÓKUSKA, MÓKUSKA

Mó - kus - ka, mó - kus - ka, fel - má - szott a fá - ra
 le - e - sett, le - e - sett, el - tö - rött a lá - ba

Dok - tor bá - csi, ne gyó - gyí - tsa meg

hun - cut a mó - kus új - ra fá - ra megy.

WWW.MAMALISA.COM

Primjer 1. Mađarska pjesma “Mokuska” (Izvor: Mama Lisa's world)

“Mokuska” na mađarskom znači vjeverica. Slijedi tekst pjesme, u slobodnom prijevodu:

Vjeverica

*Vjeverica, vjeverica
 penje se na drvo
 opala je opala*

*i slomila nogu.
 Doktore,
 nemoj liječit' vjevericu,
 jer je ona nestašna,
 ponovno će se popeti na drvo.*

Az a szép

Hungary

Az a szép, az a szép, a - ki - nek a sze - me kék, a - ki -
 nek a sze - me kék Cso - da - szép, cso - da - szép,
 a - ki - nek a sze - me kék, a - ki - nek a sze - me kék

1. Lám az en - yém, lám az en - yém sö - tét - - kek
 2. Ha nem vag - yok a ba - bám - nak e - leg - - szép,

1. Még - se vag - yok a ba - bám - nak e - lég
 2. Űs - se meg a vá - lo - gat - tot ne - hős - -

szep Az a szép, az a szép, a - ki - nek a
 zég (mert!)
 sze - me kék, a - - ki - nek a sze - me kék

www.abcnotation.com/tunes

Primjer 2. Mađarska pjesma "Az a szép" (Izvor: Abc notation)

“Az a szep” na mađarskom jeziku znači “lijep je”. Slijedi tekst pjesme, u slobodnom prijevodu:

Lijep je

*Lijep je, lijep je
onaj čije je oko plavo.*

*Čudesno je lijep,
onaj čije je oko plavo,
ali je moje tamno plavo,
ipak nisam svome dragom dovoljno lijepa.*

*Lijep je, lijep je
onaj čije je oko plavo.
Ako nisam svome dragom dovoljno lijepa,
njegov će izbor za mene biti velika tuga.*

*Lijep je, lijep je
onaj čije je oko plavo.*

Osim na festivalu Glazbene svečanosti mladeži koprivničke Podravine, Dječji vrtić “Bambi” Ždala sudjelovao je i na drugim manifestacijama kao što je “Meša na Dravi”. Djeca dječjeg vrtića “Bambi” spletom pokretnih igara i pjesmom uveličala su taj događaj.

Djeca starije odgojne skupine gostovala su na 23. Kajkavskom etnografskom kvizu Osnovne škole prof. Franje Viktora Šignjara u mjestu Virje zajedno s vrtićancima iz okolnih mjesta. Djeca su priredila zajednički folklorni nastup izvedbom plesa “Sejali smo bažuljek” (u prijevodu: “Sijali smo grah”) te stihova Gordane Ritoša “Muke po zelju” čime su oduševila prisutne. Tim je nastupom potvrđena uspješna suradnja između triju vrtića i OŠ Virje koja će se, na veliko zadovoljstvo sviju, nastaviti i dalje.

Djevojčice ritmičke igraonice gostovale su na Međunarodnom turniru grada Koprivnice u hrvanju "Zlatni pijetao". Predstavile su se s dvije plesne točke inspirirane pričom "Snježno kraljevstvo". Djevojčice trenutačno rade na pripremi svoje plesne priče "Snježno kraljevstvo" s kojom će nastupiti u srpnju u dvorani Doma mladih u Koprivnici. (Privatna arhiva DV "Bambi")

11. OBILJEŽAVANJE VAŽNIH DATUMA

11.1. Valentinovo

Za blagdan sv. Valentina, dana zaljubljenih, priređuje se “prava” mala svadbena svečanost. Cilj je kod djece potaknuti osjećaj ljubavi i povjerenja u prijatelje, istodobno njegujući narodne običaje njihova maloga prekodravskog mjesta. Organiziraju se svatovski običaji, mladence, kumove i “klencere” glume djeca iz vrtića, a uloge roditelja i svećenika dodjeljuju se učenicima prvog razreda. Nakon igre vjenčanja, djevojčice sudjeluju u bacanju buketa i na kraju svadbene ceremonije jede se torta i pije prigodno piće.

Proslava Valentinova nastavlja se uz ples i pjesmu prema starim mađarskim običajima. Mađarska svadba veoma je vesela i dinamična, a tome svakako pridonosi i naročita vrsta glazbe koja se na njoj izvodi, a to je poznati čardaš. Čardaš pleše mlada s gostima i pleše ga toliko dugo koliko gosti plaćaju za to. Naime, za vrijeme igranja te zahtjevne igre, koja zahtijeva puno okretanja i poskakivanja, kum drži sito u ruci i okreće ga, a gosti prilaze i ubacuju novac (u ovom slučaju bombone) i samim tim “kupuju” mladu za ples.

Budući da je to zahtjevna igra, za mladenku se uvijek bira najaktivnija djevojčica iz predškolske grupe u vrtiću. Kada igra završi, uz zvuke čardaša, dotrči mladoženja i uzme sito s novcima (bombonima) kako bi prebrojio novostečeno bogatstvo, jer je i to dio ovoga veselog običaja.

Nakon toga, plesu i pjesmi pridružuju se i ostala djeca plešući valcer pod nazivom “Széna vagy szalma szál” (u prijevodu: “Sijeno ili slama”) i vesele čardaše kao što je “Egy kis lány barna lánya” (u prijevodu: “Djevojka sa smeđom kosom”).

S obzirom na to da je običaj da se mlada poslije pola noći presvuče u haljinu crvene boje jer je to znak plodnosti, na kraju svi plešu još jedan veseli čardaš pod nazivom “Piros csizmát visel a babám” (u prijevodu: “Moja mala nosi čizmice”). Proslava

Valentinova završava izmjenom darova povodom dana zaljubljenih. Djeca s veseljem sudjeluju i takve priredbe poboljšavaju ozračje u dječjem vrtiću.

Slika 3. Svatovski običaji u DV "Bambi" u Ždali (Izvor: Podravski list)

11.2 Maškare

Veljača je mjesec u kojem vlast preuzimaju maškare. To je i praznik za oči jer je to velika parada nošnji i plesa zasnovana na kršćanskoj proslavi svršetka predkorizmenog razdoblja. Tako se svake godine 28. veljače u dječjem vrtiću "Bambi" Ždala održava maškarijada.

Sva djeca dolaze u vrtić maskirana, pa se u povorci prošeću po selu uz glasno zviždanje i sviranje na instrumentima koje su sama izradila. Kad obilazak završi, vraćaju se u vrtić u kojem se bira najljepše maskirano dijete. Nakon proglašenja pobjednika, čita se osuda i kažnjava fašnik koji se pali na dvorištu.

Zatim se pleše kolo pod nazivom "Mali bratec Ivo". Djeca se uhvate u kolo i držeći se za ruke koračaju ulijevo. Na stih "Tresli su...", okrenu se prema sredini i plješću rukama do kraja pjesme. Zatim se pjeva pjesma "Fašnik i Pepelnica" i na kraju jedna posebna mađarska pjesma u kojoj se doziva proljeće, naziva "Lepke és virág" (u prijevodu: "Leptir i cvijet").

Slika 4. Ples maškara (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.3 Majčin dan

Za Dan majki koje imaju posebno mjesto u srcima svoje djece, djeca se doista trude prirediti lijepu svečanost. Sve su majke pozvane u vrtić na predstavu koju priređuju njihova djeca. Svako dijete izrecitira neku pjesmicu i zatim pokloni cvijet svojoj majci. Nakon toga, sva djeca pjevaju sljedeće pjesme: "Moja je majka k'o zora", "Sve na svijetu rodila je majka", "Ispred naše kućice" i mađarsku pjesmu "Édesanyám" (u prijevodu: "Draga majko").

Slika 5. Pjesma majci (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.4 Dan očeva

Tradicijskim organiziranim euharistijskim slavljem obilježava se blagdan sv. Josipa koji se slavi kao Dan očeva. Nakon mise, djeca pjevaju pjesmu "Dragom tati sve ću ja dati" i daruju ih prigodnim poklonom koji su sama izradila.

Slika 6. Nastup u crkvi za Dan očeva (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.5 Dan zahvalnosti za plodove zemlje

Dan zahvalnosti za plodove zemlje djeca već tradicionalno obilježavaju u suradnji s Područnom školom Ždala, izlažući u predvorju škole različite plodove te pripremajući prigodan glazbeni program.

Slika 7. Dječji folklorni ples (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.6 Dani kruha

Svake godine hodnik dječjeg vrtića miriše po svježem domaćem kruhu i kolačima kakve su pravile naše prabake. Djeca obučena u narodne nošnje slušaju priču o tradicionalnim načinima obrade žita, o običajima svojih predaka.

Prije nego što pojedu te domaće proizvode, djeca čitaju recitacije i pjevaju nekoliko pjesama. Jedna od njih je i pjesma "Brala sam žito i pšenicu", a mađarska pjesma koja se pjeva tom prigodom naziva se "Jön az ösz" (u prijevodu: "Jesen dolazi").

Slika 8. Zahvala za plodove zemlje (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.7 Blagdan sv. Nikole

Blagdan svetog Nikole obilježava se u sklopu crkve u kojoj djeca iz vrtića i škole zajedno priređuju predstavu za dolazak svetog Nikole koji im donosi darove. Tom prigodom djeca iz vrtića pjevaju sljedeće pjesme: "Opet sveti Niko", "Sveti Niko, dođi skoro" "Sveti Niko svijetom šeta" i "Jön a Szent Miklós" (u prijevodu "Stiže sveti Nikola").

Slika 9. Nastup u crkvi na Dan sv. Nikole (Izvor: Privatna arhiva DV "Bambi")

11.8 Božićna priredba

Došašće ili advent vrijeme je pripreme za blagdan Božića. Djeca dječjeg vrtića "Bambi" svake godine izrađuju adventski vijenac i stavljaju ga na stol. Četiri tjedna prije Božića pale prvu svijeću na vijencu koja simbolizira nadu i iščekivanje. Djeca se s velikom radošću pripremaju za taj, njima najljepši blagdan u godini.

Kada i posljednja svijeća na adventskom vjenčiću bude upaljena, prema starim običajima, jedan dječak mora unijeti malo slame i sijena i staviti ih pod stol, da bi godina bila rodna. Nakon toga svi se pomole i zapjevaju pjesmu "Narodil nam se kralj nebeski".

Božićna priredba održava se u crkvi u kojoj djeca pjevaju prigodne pjesme kao što su: “Veselje ti navješćujem”, “Pahuljice padaju”, mađarske pjesme “Fehér karácsony” (u prijevodu: “Bijeli Božić”) i “A Karácsony” (u prijevodu: “Božićna”). (Privatna arhiva DV “Bambi”)

Slika 10. Nastup u crkvi povodom Božića (Izvor: Privatna arhiva DV “Bambi”)

12. DJEČJI VRTIĆ “BAMBI” I PREKOGRANIČNA SURADNJA

Prekogranična suradnja, koju provodi Područna škola Ždala, a u koju je uključen i dječji vrtić “Bambi”, sadrži elemente izvedbenog plana i programa Građanskog odgoja i obrazovanja. Suradnja se realizira s OŠ Somogyudvarhely, OŠ Vizvar i Kucko-alapitvány koja je privatna obrazovna ustanova koja radi po Montessori programu i financira se iz Europskih fondova.

Cilj projekta je uočiti koliko smo slični i različiti te naučiti koliko možemo biti ujedinjeni bez obzira na to što živimo u različitim sredinama. Podržava se ravnopravnost u odnosu na dob i spol te etničke, nacionalne, vjerske, rasne i druge razlike. Djeca pokazuju interes, osjetljivost, otvorenost i poštovanje prema kulturno drugačijima.

Međusobni posjeti organiziraju se povodom obilježavanja značajnih datuma pa se tada održavaju sljedeće aktivnosti:

- ples i pjesma na hrvatskom i mađarskom jeziku
- sportske igre
- izrada različitih ukrasa.

Primjer dobre suradnje s odgojnim ustanovama u inozemstvu čini i sudjelovanje u projektu Erasmus+ Comenius. Taj projekt u Ždali pokrenula je učiteljica Žuža Zabjan koja je rođena u Dardi i govori mađarski jezik. S obzirom na dobru suradnju između odgojitelja iz dječjeg vrtića i nastavnika Područne škole Ždala, u svoj prekogranični program suradnje uključila je i djecu iz dječjeg vrtića “Bambi” Ždala. (Privatna arhiva OŠ Ždala)

13. ZAKLJUČAK

U odgoju predškolske djece glazba je jedna od važnih komponenti estetskog odgoja. Glazbeno obrazovanje djeci pruža mogućnost da osjete glazbenu ljepotu u kojoj mogu uživati i pri tom se dobro zabaviti.

Od rođenja, djetetu je najdostupnija glazbena umjetnost. Zato djecu od malena treba poticati na razvijanje zanimanja za glazbene aktivnosti. Ulogu poticanja glazbene kreativnosti preuzimaju na sebe odgojitelji i roditelji. Oni su ti koji će otkriti i poticati djetetovo zanimanje za glazbu i pomoći mu da razvije svoju potencijalnu darovitost.

Glazba pozitivno djeluje na psihički i fizički razvoj djeteta pa tako i na njegov budući glazbeni ukus. Odgojitelji u radu s djecom provode glazbene aktivnosti za poticanje i razvijanje kreativnosti. U radu su navedene neke od njih, kao što su aktivnosti pjevanja i plesanja, sviranje na instrumentima, glazbene igre, narodni običaji te folklor.

Odgojitelji bi trebali nastojati dječji život obogatiti glazbom, naučiti ih novim znanjima i stjecanju različitih vještina kroz raznovrsne glazbene aktivnosti. Glazba djecu veseli, unosi toplinu i radost u skupinu pa treba nastojati veseliti se s njima jer nema ništa ljepše nego kada se uči igrajući.

14. LITERATURA

1. GOSPODNETIĆ, H. (2015.) *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Mali profesor: Zagreb.
2. HANSEN, K. A., KAUFMANN, R. K. i BURKE WALSH, K. (2011.) *Kurikulum za vrtiće*. Udruga roditelja Korak po korak: Zagreb.
3. IŠTVAN, Z. (2015.) *Glazbeni život Prekodravlja*. Meridijani: Samobor.
4. KNEŽEVIĆ, G. (1993.) *Naše kolo veliko – hrvatski dječji folklor*, Ethno, Zagreb .
5. KNEŽEVIĆ, G. (2005.) *Srebrna kola, zlaten kotač i uvod u kinetografiju*. Zagreb: Ethno
6. MIOČIĆ, M. (2012.) *Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija*. Tehnička knjiga: Zadar.
7. TIŠLJARIĆ, S. (1995.) *Moja Ždala*. Centar mladih: Koprivnica.
8. VIZEK VIDOVIĆ, V. (ur.) (2009.) *Kompetencije i kompetencijski profili u učiteljskoj i nastavničkoj profesiji*. Filozofski fakultet: Zagreb.
9. WIESLER, N. (2008.) *Tekstom kroz ples*. Kulturno društvo Miroslav Šalom Freiburger: Zagreb.

Izvor:

1. Privatna arhiva DV "Bambi" – Pedagoški dnevnicima rada
2. Privatna arhiva DV "Bambi" – Projekt: Škola dječjeg folklor, 2009.
3. Privatna arhiva DV "Bambi" – Stručni skup učitelja i odgajatelja, 2011.
4. Privatna arhiva DV "Bambi" Stručni skup odgajatelja u Koprivnici, 2011.
5. Privatna arhiva OŠ Ždala uč. Zabjan, Projekt: Prekogranična suradnja, 2014.
6. Privatna arhiva DV "Bambi" Novinski članci, ostala dokumentacija

Internetski izvori:

1. **Abc notation:**

www.abcnotation.com/tunes (preuzeto 28. 9. 2016.)

2. **Hrčak – portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske:**

<http://hrcak.srce.hr/file/147092> (preuzeto 10. 7. 2016.)

3. **Klinfo:**

<http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/predskolci/zasto-je-ples-idealna-aktivnost-za-predskolce>
(preuzeto 10. 7. 2016.)

4. **Mama Lisa's World:**

www.mamalisa.com (preuzeto 28. 9. 2016.)

5. **Savjetnica**

<http://www.savjetnica.com/glazbeni-odgoj-djeteta> (preuzeto 10. 7. 2016.)

5. PRILOZI

Primjeri:

Primjer 1. Mađarska pjesma "Mokuska" (u prijevodu "Vjeverica"), Mama Lisa's World

Primjer 2. Mađarska pjesma "Az a szép" ("Lijep je"), Abc notation

Slike:

Slika 1. Ples u mađarskoj nošnji, privatna arhiva Zabjan

Slika 2. Djeca u mađarskoj nošnji, privatna arhiva PŠ Ždala

Slika 3. Svatovski običaji u DV "Bambi" u Ždali, *Podravski list*, 20. 2. 2016., 14. str., privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 4. Ples maškara, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 5. Pjesma majci, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 6. Nastup u crkvi za Dan očeva, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 7. Dječji folklorni ples, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 8. Zahvala za plodove zemlje, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 9. Nastup u crkvi na Dan sv. Nikole, privatna arhiva DV "Bambi"

Slika 10. Nastup u crkvi povodom Božića, privatna arhiva DV "Bambi"

SAŽETAK

Tradicija i običaji neke zajednice njeguju se i prenose sljedećim naraštajima kao dragocjeno blago. Folklorni ples i glazba važan su dio kulture svakog naroda.

Već u predškolskoj dobi djecu treba uputiti u važnost očuvanja običaja njihovih predaka. Prenošanjem tradicije s koljena na koljeno, mladi naraštaji mogu spoznati kako se prije živjelo, odnosno koliki su značaj nekada imali glazba i ples.

Na području Podravine, svako društveno okupljanje bilo je popraćeno kolom i pjesmom. Tema ovog rada prenošenje je glazbene tradicije na mađarskom jeziku djeci predškolske dobi, u odgojno-obrazovnoj ustanovi. U radu je prikazana zastupljenost tradicijske glazbe u važećem planu i programu za djecu predškolskog odgoja.

Osim tradicijske glazbe, prikazana je i zastupljenost sljedećih glazbenih aktivnosti: pjevanja, igara s pokretom, plesa po osmišljenoj koreografiji, različitih ritmičkih igara, aktivnog slušanja glazbe, sudjelovanja u glazbenoj priči i upoznavanja instrumenata.

KLJUČNE RIJEČI: *tradicija, običaji, predškolski odgoj, pjesma i ples, glazbene aktivnosti, mađarski jezik*

SUMMARY

Tradition and customs of a community are nurtured and transmitted to the following generations as a valuable treasure. Folk dance and music are an important part of the culture of each nation.

From pre-school age, children should be introduced to the importance of preserving the traditions of their ancestors. By transferring traditions from generation to generation, the younger generations can learn how people used to live and how important were music and dancing to them.

In the area of Podravina, every social gathering was accompanied by dancing „kolo“ and singing. The subject of this paper is transmission of musical tradition in Hungarian language to pre-school children in educational institution. The paper reviews the presence of traditional music in the current curriculum for preschool education.

Apart from traditional music, this paper also presents the presence of the following musical activities: singing, games with movement, dance after thought-out choreography, different rhythmic games, active music listening, participating in musical story and introduction of instruments.

KEY WORDS: *tradition, customs, pre-school education, song and dance, musical activities, Hungarian language*